

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง หลักธรรมทางศาสนาต่าง ๆ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ วิถีไทย วิถีธรรม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง เหตุปัจจัย หัวใจต้องศึกษา ๑
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หลักธรรมสำคัญในศาสนาพุทธ

หลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนาคือหลักอริยสัจ ๔ อันเป็นหัวใจในการสร้างความเข้าใจในการดำเนินชีวิตและเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้ดีงามซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนที่สำคัญในศาสนาต่าง ๆ

ทุกข์ คือสภาวะความรู้ในความไม่สบายกายไม่สบายใจ เช่น ทิวข้าว โมโหเพื่อน ผิดหวัง ออกหัก คับแค้นจิตใจ เป็นต้น ซึ่งเกิดจากการยึดติดหรือผูกความรู้กับ

ขั้น ๕ ที่ประกอบไปด้วย

รูปขั้น = การรวมกันของร่างกายที่ประกอบด้วยธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ

เวทนาขั้น = ความรู้สึก สุข (กาย,ใจ) ทุกข์ (กาย,ใจ) หรือ อูเบกขา (การวางเฉย)

สัญญาขั้น = ความทรงจำรับรู้ การจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียงและสัมผัส

สังขารขั้น = การปรุงแต่งจิต การคิดดี คิดชั่ว คิดเป็นกลาง ความเมตตา ความโกรธ ยึดมั่นถือมั่น

วิญญาณขั้น = ส่วนของการรับรู้ที่เกิดจากประสาทสัมผัสทั้ง ๕ (อายตนะ) ประกอบด้วย ตา(ดูรูป) หู(ฟังเสียง) จมูก(ได้กลิ่น) ลิ้น(รู้รส) กาย(สัมผัส) ใจ(สำนึกคิด)

สมุทัย คือบ่อเกิดแห่งทุกข์ กำเนิดจากกิเลสที่มีชื่อว่า **ตัณหา** ความอยาก ประกอบด้วย กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา โดยมีหลัก **กรรม** เป็นฐานในการพิจารณาการเกิดกิเลส

กายกรรม = กรรมที่มาจากกรกระทำ

วจีกรรม = กรรมที่มาจากวาจา

มโนกรรม = กรรมที่มาจากจิตใจ

นำไปสู่อกุศลกรรมบถและกุศลกรรมบถในลำดับต่อไปซึ่งหลักการของกรรมบถนั้นประกอบไปด้วย

สมบัติ ๔ คือ คติสมบัติ อุประิสมบัติ กาลสมบัติและปโยคสมบัติ

อันนำไปสู่การสนับสนุนการก่อให้เกิดกรรมดีและปัจจัยที่ส่งผลไปสู่การก่อให้เกิดเหตุแห่งความชั่วคือ

วิบัติ ๔ อันประกอบไปด้วย คติวิบัติ อุประิวิบัติ กาลวิบัติและปโยควิบัติ

อุปายมุข ๖ ช่องทางแห่งการเสื่อมถอย ประกอบไปด้วยเหตุ ๖ ประการอันได้แก่

ความตาย เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความ เป็นจริงของวัฏสงสาร ที่เราสามารถใช้อายตนะรับรู้และพิจารณาด้วยขั้น ๕

การประพฤติปฏิบัติ เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกายกรรม วจีกรรมและมโนกรรมที่ดี

ติดสุราของมีนเมา = มีโทษให้เสื่อมปัญญา
 เทียวกลางคืน = มีโทษให้เกิดความเดือดร้อน
 เทียวดูเล่นการละคร = มีโทษให้เสียเวลา สมาธิ
 เล่นการพนัน = มีโทษให้เสียทรัพย์สิน
 คบคนชั่วเป็นมิตร = มีโทษให้เป็นนักร้องคนชั่ว
 เกียจคร้านการทำงาน = มีโทษให้ทรัพย์สินหมดสิ้น

การคบเพื่อนที่ดี เป็นมิตรแท้
 ช่วยให้ชีวิตประสบความสำเร็จ

นิโรธ คือเป้าหมายสูงสุดของการแก้ไขปัญหาในทางพระพุทธศาสนา โดยมีความ **สุข** เป็นหลักธรรมสำคัญ
 สามีสสุข (ความสุขของตนเองที่เกิดจากกามคุณ สัมผัสของดี ได้ทานของอร่อย การได้เห็นสิ่งที่ดีงาม)
 นิรามีสสุข (ความสุขที่เกิดจากการหลุดพ้นจากวัฏฏะ)

มรรค คือ กระบวนการในการทำให้หลุดพ้นทุกข์ เป็นหัวใจในการแก้ปัญหามาตามหลักทางพระพุทธศาสนา
 ประกอบไปด้วย

บุพเพนิมิตของมัชฌิมาปฏิปทา ธรรมที่เป็นเครื่องหมายในอนาคตว่า บุคคลนั้นจะประสบความสำเร็จในการ
 พ้นทุกข์ล่วงหน้า ๗ ประการคือ

กัลยาณมิตร (คบเพื่อนดี)

ความพร้อมด้วยศีล (ปฏิบัติตนในศีลธรรม)

การมีฉันทะในการทำงาน (ใส่ใจในการทำงาน)

ความพร้อมในการฝึกฝน (การฝึกฝนเพื่อพัฒนาตนเอง)

ความพร้อมด้านทิวฐิ (การมองและยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง)

ความไม่ประมาท (การกระตือรือร้นในการตั้งมั่นตนมีสติ)

ความพร้อมในโยนิโสมนสิการ (การคิดพิจารณาบนพื้นฐานความจริงและมองเห็นประโยชน์ด้วยปัญญา)

กุลจิริกฐิติธรรม ๔ คือธรรมที่ส่งผลต่อความเจริญยั่งยืนในวงศ์ตระกูล ประกอบไปด้วย ๔ หลักธรรมคือ

การบวชเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองดี
 และมีคุณธรรมสมตามวัย สามารถรับผิดชอบตนเองได้อย่าง

การรักษาของให้ดี = รู้จักรักษาข้าวของ
 เครื่องใช้ในครัวเรือนให้ดีงาม

ซ่อมแซมของให้เหมาะสม = ใช้ข้าวของ
 เครื่องใช้ให้คุ้มค่า

กินใช้ประมาณตน = มีความพอเพียงไม่
 ฟุ่มเฟือยสิ้นเปลือง

มีศีลมีระเบียบในครอบครัว = รักษาตนและ
 ครอบครัวให้เหมาะสมตามศีลธรรมจรรยา

คุณธรรม เป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความก้าวหน้า มี ๖ ประการ

การรักษาสภาพดี = มีความแข็งแรงทางกาย วาจา

มีระเบียบวินัย = มีความรับผิดชอบ มีระเบียบ

เป็นแบบอย่างคนดี = กระทำตนเป็นแบบอย่าง

ตั้งใจเรียนรู้ = มีความใส่ใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง

ทำสิ่งถูกต้องดีงาม = ทำให้เกิดความถูกต้องดีงาม

ขยันหมั่นเพียร = ไม่ย่อท้อเฉื่อยชา

สติปัญญา ๔ เป็นหลักในการกำหนดเพื่อเจริญสติ ภาวนาให้รับรู้

เป็นไปตามความเป็นจริง เป็นหนทางที่ทำให้พ้นทุกข์โดยมี ๔

รูปแบบคือ

กายานุปัสสนาสติปัญญา

= การใช้สติที่เน้นกายกำหนด

เวทนานุปัสสนาสติปัญญา

= การใช้สติที่ใช้ความรู้สึกกำหนด

จิตตานุปัสสนาสติปัญญา

= การใช้สติที่เน้นการกำหนดจิต

ธัมมานุปัสสนาสติปัญญา

= การใช้สติด้วยธรรมในการพิจารณา

มงคล ๓๘ .ในที่นี้มีการศึกษามงคล ๓๘ อยู่ ๓ประการ คือ

ประพฤติกุศลธรรม มีการประพฤติตนให้อยู่ในกรอบธรรม **เว้นจากความชั่ว** เว้นจากการปฏิบัติตนในทางชั่ว ทั้งทางกาย วาจา ใจ **เว้นจากการดื่มของมึนเมา** เว้นจากการเสพสิ่งให้โทษ ที่มาข้อมูล : กรมการศาสนา

การแสดงออกถึงความกตัญญูด้วยการบวชเรียน จัดเป็นการประพฤติตนได้อย่างถูกต้องและดีงามในฐานะเด็กที่ดี ตามหลักคุณธรรม

การนั่งสมาธิ เป็นการเจริญกรรมฐานอย่างหนึ่ง

หลักธรรมสำคัญในศาสนาอิสลาม

หลักสำคัญในศาสนาอิสลามประกอบไปด้วยหัวใจสำคัญคือ หลักศรัทธา ๖ ปฏิบัติ ๕ หลักศรัทธานั้นเป็นหลักที่อาจกล่าวได้ว่า เป็นหัวใจสำคัญ ที่จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ พระอัลเลาะห์ เพราะถ้าขาดศรัทธาแล้ว การปฏิบัติจะไม่เป็นไปตามแนวทางที่ท่านนบีมุฮัมมัดรับโองการมาจากพระเป็นเจ้า ควบคู่กับการต้องปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติ ๕ ประการ ดังตารางแจกแจงต่อไปนี้

ลำดับที่	ศรัทธา ๖	ปฏิบัติ ๕
๑	ศรัทธาต่อพระอัลเลาะห์/ อัลลอฮ์ (Allah)	การปฏิญาณตน คือ การปฏิญาณในความศรัทธาพระผู้เป็นเจ้าเพียงองค์เดียว
๒	ศรัทธาในบรรดาเทวทูต หรือ มลาอิกะฮ์ ของพระอัลเลาะห์	การละหมาด คือ การแสดงถึงความเคารพต่อพระผู้เป็นเจ้า
๓	ศรัทธาในบรรดาศาสนทูต /บรรดาศาสดาหรืออนบี	การจ่ายซะกาต คือ การเสียสละแบ่งปันให้กับผู้ที่ขาดแคลน
๔	ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์ของพระอัลเลาะห์	การถือศีลอด - การถือบวช คือ การสร้างความอดทนต่อความยากลำบาก และความเท่าเทียมของเอนมนุษย์
๕	การศรัทธาในวัน สิ้นโลก(วันกียามะฮ์/อาคิเราะฮ์) และวันพิพากษา ศรัทธาในโลกหน้า	การบำเพ็ญฮัจญ์ คือ การแสวงบุญ ให้เพื่อนพี่น้องชาวมุสลิมได้มาพบปะกันจากทั่วโลก
๖	ศรัทธาในกฎสถานะของโลก/กฎกำหนดสภาพการณ์/ศรัทธาในลิขิตของพระเจ้า	

การละหมาด เป็นการแสดงออกถึงการแสดงออกถึงการนอบน้อมต่อพระเป็นเจ้า

ที่มาภาพ : <http://www.masjidthai.com/masjid/KBl๐๑๘๕-event-๑-๙๖.html>

ที่มาข้อมูล : กรมการศาสนา

หลักธรรมสำคัญในศาสนาคริสต์

หลักสำคัญในศาสนาคริสต์ประกอบไปด้วยหลักตรีเอกภาพและหลักบัญญัติ ๑๐ ประการ หลักตรีเอกภาพนั้นกล่าวถึงภาวะอันบริสุทธิ์ ของพระผู้เป็นเจ้า พระบิดา พระบุตร พระจิตอันบริสุทธิ์ ที่ลงมาเพื่อป่าวประกาศและช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และบัญญัติ ๑๐ ประการ ซึ่งเป็นคำสอนจากพระคัมภีร์ไบเบิล

ลำดับที่	ตรีเอกภาพ	บัญญัติ ๑๐ ประการ
๑	พระบิดา พระผู้เป็นเจ้าบนสวรรค์	อย่ามีพระเจ้าอื่นใดนอกเหนือจากเรา คือ พระยาห์เวห์
๒	พระบุตร พระเยซูเจ้าบนโลกมนุษย์	อย่าทำรูปเคารพและอย่าเคารพรูปเคารพ
๓	พระวิญญาณบริสุทธิ์ พระจิต	ห้ามใช้พระนามของพระยาห์เวห์ไปใช้ในทางที่ผิด
๔		จงถือวันสะบาโต (วันเข้าโบสถ์หรือหมายถึงวันอาทิตย์ หรือวันเสาร์) เป็นวันบริสุทธิ์
๕		จงให้เกียรติบิดามารดาของเจ้า
๖		ห้ามฆ่าคน
๗		ห้ามล่วงประเวณีสามีภรรยาของเขา
๘		ห้ามลักขโมย
๙		ห้ามเป็นพยานเท็จและห้ามใส่ร้ายเพื่อนบ้าน
๑๐		ห้ามโลภในของของผู้อื่น

สมเด็จพระสันตะปาปา ประมุขของคริสตชนโรมันคาทอลิกของโลก

ที่มาข้อมูล : กรมการศาสนา